

ידי זה עשה עצמו בריאה חדשה ו'מתחיל', ועל ידי זה היה לו הכח לחדש את העולם בצורה חדשה, עולם המכוון אל תכלית הבריאה.

וזה תפקידה ומהלך עבודתה של האומה הישראלית. אנו צריכים להביא את הבריאה אל תכליתה, דהיינו ולהעלות את העולם לקדושה. ובכדי לעשות זאת, בהכרח שמתחילה יש לנו לעשות את עצמנו לבריאה חדשה. ודבר זה נעשה, על ידי שתחילת מציאותנו היתה בארץ טומאה, מקום מלא עריות ותאוות, שכל אלו הם ההיפך של קדושה. ועל ידי שבני ישראל התנגדו לטומאה ונלחמו כנגדה, נעשו כבריות חדשות. ומתוך כך קיבלו את האומץ לחדש את העולם, להיות עולם של קדושה. וזהו המעשה אבות של אברהם אבינו, שנעשה סימן לבנים - לעם ישראל במצרים, ששניהם מתחילים ומחדשים תקופה חדשה בתולדות הבריאה.

קרבן פסח

בדמיון חיי – דם מילה ודם פסח

בהגדה של פסח אנו מזכירים את הפסוק (יחזקאל טז, ו) **וְאָעֲבַר עֲלֶיךָ וְאָרָאךָ מִתְּבוֹסֶסֶת בְּדַמֶּיךָ וְאָמַר לְךָ בְּדַמֶּיךָ חַיִּי וְאָמַר לְךָ בְּדַמֶּיךָ חַיִּי**. וביארו חז"ל (שמות רבה יז, א)², דשני דמים אלו הם דם מילה ודם פסח, שבזכותם יצאו ישראל ממצרים.

ובאמת מה שעמדה להם לישראל זכות דם המילה, מובן היטב, שהרי המילה היא ברית בין ישראל ובין הקב"ה. אבל צריך ביאור, מה היחוד של דם קרבן פסח, שדוקא בזכותו יצאו ישראל ממצרים. ונראה לבאר, כי דם קרבן פסח מורה על מסירות נפש של כלל ישראל, שהרי כששחטו הפסח היו זובחים את העבודה זרה של המצריים. ובודאי העמידו עצמם בסכנת נפשות עבור זה, ועם זה לא נמנעו לקיים מצות ה' במסירות נפש.

כג. וז"ל המדרש, ובב' דמים ניצולו ישראל ממצרים בדם פסח ובדם מילה, שנאמר (יחזקאל טז) ואומר לך בדמיון חיי ואומר לך בדמיון חיי, בדם פסח ובדם מילה, ע"כ.

ועומק הענין כך הוא. כדי לצאת ממצרים ולזכות להיות עם ה', דהיינו ממלכת כהנים וגוי קדוש, תחילה היו ישראל צריכים למסור נפשם למען ה' יתברך. וטעם הדבר, שהרי בני ישראל היו שקועים במצרים בטומאת עבודה זרה, כמו שאמרו חז"ל (ע"פ זוהר תרומה קע, ב) כ"ד: "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה", עד שנשקעו תוך מ"ט שערי טומאה, כידוע. והיינו, שהיו מושפעים לגמרי ממהלך החיים של המצרים. ובכדי לעקור את עצמם מן הדרך שהיו עומדים בה, לשבור את גודל הטומאה ולהפקיע את עצמם ממנה, היו צריכים לנהוג במסירות נפש כנגדה, ודבר זה נתקיים במסירות נפשם על קרבן הפסח, שעל ידה נתבטלה מישראל טומאת עבודה זרה של מצרים.

הלימוד מפסח מצרים לדורות

נמצאנו למדים, שכדי להשיג איזו מדרגה של גדלות ברוחניות, אנו מוכרחים להקדים לה מסירות נפש באותו ענין שנכשלנו בו מתחילה, כי על ידי זה אנו יכולים לעקור ולהפקיע את עצמנו מתוך הטומאה והשפעתה, ובלא התמסרות מיוחדת, אי אפשר לקנות שום מעלה של קדושה.

ומצינו שנשתבחו ישראל על מסירות נפשם בעת שיצאו ממצרים אל המדבר, כמאמר הנביא (ירמיהו ב, ב) לְכַתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה. ולכן היו הרבה מישראל שמתו בזמן האפילה של מכת חושך, כי לא היו יכולים לנהוג עצמם במסירות נפש, ומשום כך לא זכו לגאולה.

מסירות נפש – מסורת אבותינו

וכל מעלת האבות הקדושים, לא השיגו אלא על ידי מסירות נפש. אברהם אבינו מסר נפשו בלכתו בדרך חדשה, המנוגדת לדרכו של תרח אביו שהיה עובד עבודה זרה. ולכן נצטווה מפי ה' יתברך (בראשית יב, א) לֶךְ לְךָ מֵאֶרֶץ וּמְמֹלַדְתֶּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ.

כד. ז"ל, ובעא קודשא בריך הוא למקרע לון ימא דסוף אתא רהב ההוא ממנא דעל מצרים ובעא דינא מקמי קודשא בריך הוא, אמר קמיה מאריה דעלמא אמאי את בעי למעבד דינא על מצרים ולמקרע ימא לישראל הא כלהו חייבין קמך וכל ארחך בדינא וקשוט, אלין פלחי כו"ם ואלין פלחי כו"ם, ע"כ. ועל דרך זה בשמות רבה (כא, ז), כך בשעה שיצאו ישראל ממצרים עמד סמאל המלאך לקטרג אותן אמר לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע עד עכשיו היו אלו עובדים עבודת כוכבים ואתה קורע להם את הים, ע"כ.

כלומר, שאי אפשר לך להיות 'אברהם אבינו', אלא אם כן תעזוב לגמרי את דרכו של אביך. וכן יצחק אבינו מסר נפשו, כפשוטו, להיקרב לעולה בעקידת יצחק. וכן יעקב אבינו קיים רצונו של מקום אף שמתוך כך מצא את עצמו במצב של סכנת נפשות, כמו שאנו מזכירים בהגדה: צא ולמד מה ביקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו.

והאבות הקדושים היו מוכרחים למסור את נפשם, כדי ששיגו את מדרגתם שהיו ראויים להיות מרכבה לשכינה. כי עד שלא באו האבות, כל אנשי העולם היו שקועים בחטא מכח הרע שנכנס בבריאה מחמת חטאו של אדם הראשון. והאבות, מתוך מסירות נפשם, עקרו את עצמם מכלל הטומאה והתחילו מהלך חדש בבריאה. והיינו כנ"ל, שהעקירה מתוך הטומאה מצריכה הנהגה של מסירות נפש.

וכן במצרים, היתה נצרכת מסירות נפש. ובשעת גלות מצרים מסרו נפשם בזה ש'לא שינו את שמם ואת לשונם ואת מלבושם'^כ. ובשעת הגאולה בני ישראל מסרו נפשם בהקרבת קרבן פסח. ומכח הנהגה של מסירות נפש, זכו לשנות את מציאותם, ולהפקיע את עצמם מתוך טומאת מצרים. וכמו שכתוב (שמות יב, כא) **מְשַׁכּוּ וְקָחוּ לָכֶם צֹאן לְמִשְׁפַּחְתֵּיכֶם וְשַׁחְטוּ הַפֶּסַח**. ואמרו חז"ל (מכילתא דרבי ישמעאל, מסכתא דפסחא פרשה יא) **וז"ל, משכו ידיכם מעבודה זרה והדבקו במצוה, ע"כ**. הרי מפורש שקרבן פסח היה העקירה מתוך העבודה זרה של מצרים. ועל ידי שמסרו נפשם לעקור עצמם מתוך הטומאה, זכו לכל הסייעתא דשמיא של יציאת מצרים.

דורש מארמי אונד אבי

הגדה – דרשת פרשת ביכורים

הנה בעל ההגדה ייסד את סדר ההגדה על דרשת הפסוקים של פרשת מקרא ביכורים שבפרשת כי תבוא (דברים כו, ה-ח), העוסקים בגלות מצרים והיציאה ממנה.

כה. ראה ויקרא רבה (לב, ה), בשביל ד' דברים נגאלו ישראל ממצרים שלא שנו את שמם ואת לשונם ולא אמרו לשון הרע ולא נמצא ביניהן אחד מהן פרוץ בערוה, ע"כ. ובדומה לזה יש מדרשים